

ความสัมพันธ์ระหว่างมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมแซนโฌนตา
กับการส่งเสริมอนุรักษ์ประเพณีแซนโฌนตาบ้านจันรรจ์ ตำบลตาอุด
อำเภออุซันต์ จังหวัดศรีสะเกษ*

THE RELATIONSHIP BETWEEN CULTURAL HERITAGE AND
PROMOTING THE PRESERVATION OF CULTURAL TRADITIONS OF
SAN DON TA IN BAN CHAMNARN, TA UD SUB DISTRICT KHUKHAN
DISTRICT, SISAKEK PROVINCE

เกวลี ดวงมณี¹, สิทธิพร สุนทร² และ รัชนิดา ไสยรส³

Kewalee Doungmanee¹, Sitthiporn Soonthorn² and Ratchanida Saiyaros³

¹⁻³มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

¹⁻³Maharakham Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author's Email: tootung@hotmail.com

วันที่รับบทความ : 16 มีนาคม 2569; วันที่แก้ไขบทความ 28 มีนาคม 2569; วันที่ตอบรับบทความ : 30 มีนาคม 2569

Received 16 March 2026; Revised 28 March 2026; Accepted 30 March 2026

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัย เรื่อง มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมแซนโฌนตาบ้านจันรรจ์ ตำบลตาอุด อำเภออุซันต์ จังหวัดศรีสะเกษ มีวัตถุประสงค์เพื่อความสัมพันธ์ระหว่างมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมแซนโฌนตากับการส่งเสริมอนุรักษ์ประเพณีแซนโฌนตาบ้านจันรรจ์ ตำบลตาอุด อำเภออุซันต์ จังหวัดศรีสะเกษ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรใน

Citation:

* เกวลี ดวงมณี, สิทธิพร สุนทร และ รัชนิดา ไสยรส. (2569). ความสัมพันธ์ระหว่างมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมแซนโฌนตากับการส่งเสริมอนุรักษ์ประเพณีแซนโฌนตาบ้านจันรรจ์ ตำบลตาอุด อำเภออุซันต์ จังหวัดศรีสะเกษ.

วารสารสหศาสตร์การพัฒนาสังคม, 4(2), 265-276.

Kewalee Doungmanee, Sitthiporn Soonthorn and Ratchanida Saiyaros. (2026). The Relationship Between Cultural Heritage And Promoting The Preservation Of Cultural Traditions Of San Don Ta In Ban Chamnarn, Ta Ud Sub District Khukhan District, Sisaket Province. Journal of Interdisciplinary Social Development, 4(2), 265-276.;

DOI: <https://doi.org/10.>

Website: <https://so12.tci-thaijo.org/index.php/JISDIADP/>

การวิจัย ได้แก่ ตัวแทนครัวเรือนในหมู่บ้านจันรจ จำนวน 144 คน โดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลทั้งหมด ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าแจกแจงความถี่และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิจัย พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมแซนโฌนตากับการส่งเสริมอนุรักษ์ประเพณีแซนโฌนตาบ้านจันรจ ตำบลตาอุด อำเภออุซัน จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมอยู่ในระดับสูง มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง เท่ากับ .882

คำสำคัญ: ความสัมพันธ์, ประเพณี, แซนโฌนตา

Abstract

This research it is part of the research on Cultural Heritage of San Don Ta in Ban Chamnarn, Ta Ud Sub district, Khukhan District, Sisaket Province. The purposes research were to study The relationship between the Cultural Heritage of Cultural Sandy and the Conservation of San Donta in Ban Chamnarn, Ta Ud Sub district, Khukhan District, Sisaket Province. This is a quantitative research study. The research population consisted of 144 representative households in Ban Chamnarn village. Data was collected using questionnaires. The statistical methods used for data analysis included Parentage, Frequency and Pearson's product- moment co-efficient, with statistical significance at the .01 level.

The results of the research were as follows: The relationship between the Cultural Heritage of Cultural Sandy and the Conservation of San Donta in Ban Chamnarn, Ta Ud Sub district, Khukhan District, SisaKet Province. Overall, the relationship is at a high level .822

Keywords: Relation, Traditions, San Don Ta

บทนำ

ความเชื่อเป็นธรรมชาติอย่างหนึ่งของมนุษย์ซึ่งมาจากประสบการณ์ชีวิตที่ประสบมาด้วย ตนเองและได้รับการถ่ายทอดต่อกันมา โดยความเชื่อเป็นการยอมรับว่าสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็น

ความจริง หรือมีการดำรงอยู่จริง โดยอาศัยประสบการณ์ตรง การไตร่ตรอง หรือการอนุมาน ซึ่งมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของมนุษย์โดยความเชื่อหลายอย่างเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมและลักษณะทางสังคม ทำให้ มีวิถีชีวิตและการปฏิบัติเป็นไปในลักษณะเดียวกันจนกลายมาเป็นวัฒนธรรม โดยที่วัฒนธรรมมาจากการสร้างสรรค์ของบรรพบุรุษ ซึ่งได้คัดเลือกสิ่งดีงามและเหมาะสมกับสังคมของตน แล้วมีกระบวนการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นเพื่อให้ปฏิบัติตามกันมาจนกลายเป็นประเพณี ความเชื่อเกี่ยวกับชีวิตถูกผูกโยงเข้ากับการเกิด การพัฒนาการ การดำเนินชีวิต ความสวัสดิภาพของชีวิต การสืบเชื้อสายมาจากบรรพบุรุษ ความตาย และชีวิตหลังความตาย โดยทุกสังคม จะมีความเชื่อและมีพฤติกรรมการแสดงออกต่อบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว ซึ่งเป็นการแสดงออกถึง ความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณหลังจากท่านเสียชีวิตไปแล้ว ซึ่งเป็นคติความเชื่อเรื่องวิญญาณหลังความ ตาย โดยที่ลูกหลานและผู้เกี่ยวข้องที่ยังมีชีวิตอยู่ได้ทำพิธีการบูชาคุณงามความดีและการอุทิศความดี ที่ตัวเองได้ทำไปให้ซึ่งเป็นความเชื่อในเรื่องการอุทิศส่วนกุศล “เมื่อผู้ล่วงไปแล้วเคยสร้างคุณงามความ ดีไว้มากจนเป็นที่ประจักษ์แก่สังคม สังคมก็จะช่วยกันยกย่องเชิดชูคุณงามความดีซึ่งเป็นการกระทำที่มีผลดีต่อสังคมในการดำรงรักษาสังคมให้มั่นคงเป็นปึกแผ่น ทำให้สังคมมีความสุขและสามัคคีกลม กลืนกัน” โดยมีความเชื่อเรื่องการบูชาวิญญาณบรรพบุรุษมีอยู่ทุกสังคม เพราะความเชื่อท้องถิ่น เกี่ยวกับการให้คุณให้โทษของผีบรรพบุรุษและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ถูกนำมาเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิด ประเพณีการทำบุญอุทิศตามความเชื่อของแต่ละท้องถิ่น “งานบุญประเพณีเพื่อระลึกถึงบรรพบุรุษ ของกลุ่มชาวไทยในภาคอื่น ๆ ภาคกลางเรียกว่าวันสารท ภาคอีสานเรียกว่าบุญข้าวสาก ภาคเหนือ เรียกบุญสลากภัต ภาคใต้เรียกบุญเดือนสิบหรือบุญชิงเปรต ส่วนประเพณีแซนโฌนตาเป็นบุญสารทเดือนสิบของชาวเขมรและยังมีการบูชาและการอุทิศส่วนกุศลตาม คติทางพระพุทธศาสนาด้วย (พระครูกิตติพิพัฒน์ (ดวง กิตติปัญญา), 2562 : 1-2)

คนไทยเชื้อสายเขมรก็จะมี ความเชื่อเกี่ยวกับประเพณีแซนโฌนตา “แซนโฌนตาเป็นประเพณีสำคัญของเชื้อสายเขมรที่สืบทอดกันมายาวนานนับพันปีโดยในทุกปีเมื่อถึงวันแรม 14 ค่ำ เดือน 10 ลูกหลานที่ไปทำงานหรือตั้งถิ่นฐานที่อื่นจะพร้อมใจกันเดินทางกลับบ้านเพื่อทำพิธีแซนโฌนตา หรือพิธีเซ่นไหว้บรรพบุรุษเพื่อแสดงออกถึงความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณและแสดงความรักความ ผูกพันระหว่างสมาชิกในครอบครัว เครือญาติตลอดจนสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นภายในชุมชน” ซึ่งเป็นทั้งความเชื่อ ประเพณีและภูมิปัญญาของท้องถิ่นด้วย โดยบ้านจันรจจ์ ตำบลตาอุด อำเภوخุขันธ์ จังหวัดศรีสะเกษ ก็เป็นอีกชุมชนคนไทยเชื้อสายเขมรที่

ได้รับเอาวัฒนธรรมประเพณี แขนโก้นตามาปฏิบัติจนกลายเป็นประเพณีประจำบุญเดือนสิบ “ประเพณีบุญข้าวสากเป็นประเพณี ที่ยิ่งใหญ่ในรอบปีของชาวบ้านสว่างเป็นประเพณีที่มีความสำคัญต่อวิถีชีวิตของชาวบ้านสว่างเป็นอย่างมาก โดยมีความเชื่อว่าการได้ทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้กับบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้วจะได้บุญกุศล กลับคืนมาอย่างยิ่งใหญ่” ซึ่งเป็นประเพณีอันดีงามและทรงคุณค่าที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพ บุรุษจนถึงปัจจุบัน “ประเพณีแขนโก้นตาเป็นประเพณีของชุมชนชาวไทยเชื้อสายเขมรที่ได้สืบทอดกัน มาอย่างยาวนาน แต่ปัจจุบันประเพณีแขนโก้นตาที่มีคุณค่ากำลังถูกบิดเบือน” ซึ่งมีหลายอย่างในประเพณีแขนโก้นตาที่ไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ที่แท้จริงและทำให้แก่นแท้ของประเพณีแขนโก้นตามี ความเปลี่ยนแปลง และคนรุ่นใหม่ก็ไม่เห็นคุณค่าของประเพณีแขนโก้นตา ส่วนประเพณีแขนโก้นตาของบ้านสว่างก็ได้รับผลกระทบจากสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไป ทำให้คนในพื้นที่เข้าไปทำงานต่างถิ่นมากขึ้น จึงปรากฏให้เห็นว่าคนจำนวนมากเริ่มไม่กลับมาร่วมประเพณีแขนโก้นตามากเหมือนในอดีต แต่จะกลับมาในช่วงปีใหม่และช่วงสงกรานต์ประกอบกับมี ค่านิยมสมัยใหม่เข้ามาแทนที่ และคนในพื้นที่เองก็ให้ความสำคัญกับประเพณีแขนโก้นตาน้อยลงมาก โดยเฉพาะคนรุ่นใหม่ที่เข้าร่วมประเพณีน้อยลงทุกปีซึ่งนับวันจะทำให้ประเพณีอันดีงามนี้ลบเลือนไป หากไม่มีมาตรการหรือแนวทางการส่งเสริมประเพณีแขนโก้นตาอย่างเร่งด่วนก็อาจทำให้สูญหายจาก ท้องถิ่นได้ในเวลาอันใกล้

โดยบ้านจันนรงค์ ตำบลตาอุด อำเภออุซันต์ จังหวัดศรีสะเกษ ก็เป็นอีกชุมชนคนไทยเชื้อสายเขมรที่ได้รับเอาวัฒนธรรมประเพณี แขนโก้นตามาปฏิบัติจนกลายเป็นประเพณีประจำบุญเดือนสิบ “ประเพณีบุญข้าวสากเป็นประเพณี ที่ยิ่งใหญ่ในรอบปีของชาวบ้านสว่างเป็นประเพณีที่มีความสำคัญต่อวิถีชีวิตของชาวบ้านสว่างเป็นอย่างมาก โดยมีความเชื่อว่าการได้ทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้กับบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้วจะได้บุญกุศล กลับคืนมาอย่างยิ่งใหญ่” ซึ่งเป็นประเพณีอันดีงามและทรงคุณค่าที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพ บุรุษจนถึงปัจจุบัน ประเพณีแขนโก้นตาที่มีคุณค่ากำลังถูกบิดเบือน ซึ่งมีหลายอย่างใน ประเพณีแขนโก้นตาที่ไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ที่แท้จริงและทำให้แก่นแท้ของประเพณีแขนโก้นตามี ความเปลี่ยนแปลง มาก และคนรุ่นใหม่ก็ไม่เห็นคุณค่าของประเพณีแขนโก้นตา ส่วนประเพณีแขนโก้นตาของบ้านสว่างก็ได้รับผลกระทบจากสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไป ทำให้คนในพื้นที่เข้าไปทำงานต่างถิ่นมากขึ้น จึงปรากฏให้เห็นว่าคนจำนวนมากเริ่มไม่กลับมาร่วม ประเพณีแขนโก้นตามากเหมือนในอดีต แต่จะกลับมาในช่วงปีใหม่และช่วงสงกรานต์ คนในพื้นที่เองก็ให้ความสำคัญกับประเพณีแขนโก้นตาน้อยลงมาก คนรุ่นใหม่ที่เข้าร่วมประเพณีน้อยลงทุกปี หากไม่มีมาตรการ

หรือแนวทางการส่งเสริมประเพณีแซนโฌนตาอย่างเร่งด่วนก็อาจทำให้สูญหาย (บ้านจันรรัจ, 2568)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมแซนโฌนตากับการส่งเสริมอนุรักษ์ประเพณีแซนโฌนตาบ้านจันรรัจ ตำบลตาอุด อำเภออุซันท์ จังหวัดศรีสะเกษ

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) แบบปลายปิดและปลายเปิด

2. กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ตัวแทนครัวเรือนในหมู่บ้านจันรรัจ จำนวน 144 ครัวเรือน ผู้วิจัยใช้ประชากรทั้งหมด (ข้อมูลแผนพัฒนาหมู่บ้านจันรรัจ, 2568)

3. การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

3.1 ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบปลายปิดและปลายเปิดแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นคำถามปลายปิดเกี่ยวกับระดับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมแซนโฌนตาบ้านจันรรัจ ตำบลตาอุด อำเภออุซันท์ จังหวัดศรีสะเกษ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า ตามวิธีการของ Likert จำนวน 5 ระดับ

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายปิดเกี่ยวกับระดับการส่งเสริมอนุรักษ์ประเพณีแซนโฌนตาบ้านจันรรัจ ตำบลตาอุด อำเภออุซันท์ จังหวัดศรีสะเกษ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า ตามวิธีการของ Likert จำนวน 5 ระดับ

3.2 การสร้างเครื่องมือ

3.2.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมรดกภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรม การส่งเสริมอนุรักษ์ประเพณีแซนโฌนตา

3.2.2 กำหนดขอบเขตคำถามให้ครอบคลุมกรอบแนวคิด วัตถุประสงค์ เนื้อหาและรายละเอียดที่เกี่ยวกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมชนโกลนตาบ้านจันรจ ตำบลตาอุด อำเภอูขันธุ์ จังหวัดศรีสะเกษ

3.2.3 สร้างแบบสอบถาม

3.2.4 นำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะ ในการปรับปรุง

3.2.5 ปรับปรุงแบบสอบถาม ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

3.3 การหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ

3.3.1 นำแบบสอบถาม ไปทดลองใช้ (Try out) กลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างใน บ้านกรวด ตำบลห้วยราช อำเภอูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 40 คน

3.3.2 หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้วิธีวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของ Cronbach พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์ Alpha ของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.969 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามในรายข้อ > 0.20 ขึ้นไปทุกข้อคำถาม

3.3.3 จัดพิมพ์ฉบับสมบูรณ์แล้วนำไปใช้เก็บข้อมูล

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1.1 ขอนหนังสือรับรองและแนะนำตัวผู้วิจัย จากคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ถึงผู้ใหญ่บ้านจันรจ ตำบลตาอุด อำเภอูขันธุ์ จังหวัดศรีสะเกษมหาสารคามเพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล

4.1.2 แต่งตั้งผู้ช่วยวิจัยจำนวน 2 คน ในการช่วยเก็บข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แท้จริง ไม่เกิดความลำเอียงในการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูล

4.1.3 ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

4.2.1 นำแบบสอบถามที่รวบรวมได้ตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้อง

4.2.2 ลงรหัสตามแบบการลงรหัส (Coding Form)

4.2.3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและระดับการส่งเสริมอนุรักษ์ประเพณีชนโกลนตาบ้านจันรจ ตำบลตาอุด อำเภอูขันธุ์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยใช้สถิติการหาความสัมพันธ์ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson'

s Product Moment Correlation) โดยเกณฑ์การบอกระดับหรือขนาดของความสัมพันธ์ จะใช้ตัวเลขของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ หากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าเข้าใกล้ -1 หรือ 1 แสดงถึงการมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง แต่หากมีค่าเข้าใกล้ 0 แสดงถึงการมีความสัมพันธ์กันในระดับน้อย หรือไม่มีเลย (Walter. 1971) ดังนี้

ค่า xy	ระดับของความสัมพันธ์
.91 - 1.00	มีความสัมพันธ์กันสูงมาก
.71 - .90	มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง
.51 - .70	มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง
.31 - .50	มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ
.00 - .30	มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำมาก

ผลการวิจัย

การวิจัยมีผลการวิจัยดังนี้

1. ความสัมพันธ์ระหว่างมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมแสนภูมิตากับการส่งเสริมอนุรักษ์ประเพณีแสนภูมิตาบ้านจันรรจ์ ตำบลตาอุด อำเภออุซัน จังหวัดศรีสะเกษ

ตารางที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมแสนภูมิตากับการส่งเสริมอนุรักษ์ประเพณีแสนภูมิตาบ้านจันรรจ์ ตำบลตาอุด อำเภออุซัน จังหวัดศรีสะเกษ

ตัวแปร	Y ₁ ด้านการมีส่วนร่วม	Y ₂ ด้านกิจกรรม	Y ₃ ด้านการปลูกจิตสำนึก	Y ₄ ด้านองค์ความรู้	Y ₅ ด้านการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์	Y ₆ ด้านประเพณี	Y ₇ ด้านการอนุรักษ์	Y ₈ ด้านการพัฒนา	Y _{รวม} ตัวแปรตาม
X ₁ รูปแบบ	.728	.783	.686	.706	.622	.760	.795	.730	.769
X ₂ วิธีการ	.764	.753	.756	.692	.609	.719	.712	.696	.751
X ₃ พิธีกรรม	.844	.848	.823	.799	.705	.846	.816	.791	.855
X ₄ ขั้นตอน	.839	.827	.814	.809	.680	.835	.795	.784	.843
X ₅ ส่วนประกอบ	.818	.791	.762	.815	.700	.837	.795	.814	.839

X ₆ บทบาท	.869	.846	.827	.825	.715	.843	.823	.820	.868
X ₇ การถ่ายทอด	.879	.869	.862	.811	.717	.836	.818	.814	.871
X _{รวม} โดยรวมตัวแปรอิสระ	.873	.868	.839	.831	.723	.864	.844	.830	.882

หมายเหตุ ใช้นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมแขนงโน้มนำกับการส่งเสริมอนุรักษ์ประเพณีโน้มนำบ้านจันนรงค์ ตำบลตาอุด อำเภوخุขัน จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า

1. โดยรวม พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมแขนงโน้มนำกับการส่งเสริมอนุรักษ์ประเพณีโน้มนำบ้านจันนรงค์ ตำบลตาอุด อำเภوخุขัน จังหวัดศรีสะเกษโดยรวมมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง เท่ากับ .882 หากพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการถ่ายทอด อยู่ระดับสูง .884 ส่วนปัจจัยที่สัมพันธ์มีค่าสหสัมพันธ์เพียร์สันน้อยสุด คือ ด้านวิธีการ อยู่ระดับสูง .751 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระรูปแบบ โดยรวมมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง เท่ากับ .769 และมีความสัมพันธ์สูงที่สุดกับตัวแปรตาม คือ ด้านการอนุรักษ์ เท่ากับ .795 โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระวิธีการ โดยรวมมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง เท่ากับ .751 และมีความสัมพันธ์สูงที่สุดกับตัวแปรตาม คือ ด้านการมีส่วนร่วม เท่ากับ .764 โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระพิธีกรรม โดยรวมมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง เท่ากับ .855 และมีความสัมพันธ์สูงที่สุดกับตัวแปรตาม คือ ด้านกิจกรรม เท่ากับ .848 โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5. ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระขั้นตอนโดยรวมมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง เท่ากับ .843 และมีความสัมพันธ์สูงที่สุดกับตัวแปรตาม คือ ด้านขั้นตอน เท่ากับ .839 โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

6. ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระส่วนประกอบ โดยรวมมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง เท่ากับ .839 และมีความสัมพันธ์สูงที่สุดกับตัวแปรตาม คือ ด้านประเพณี เท่ากับ .837 โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

7. ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระบทบาท โดยรวมมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงเท่ากับ .868 และมีความสัมพันธ์สูงสุดกับตัวแปรตาม คือ ด้านการมีส่วนร่วม เท่ากับ .869 โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

8. ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระการถ่ายทอด โดยรวมมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง เท่ากับ .871 และมีความสัมพันธ์สูงสุดกับตัวแปรตาม คือ ด้านการมีส่วนร่วม เท่ากับ .879 โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

ความสัมพันธ์ระหว่างมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมแซนโฌนตากับการส่งเสริมอนุรักษ์ประเพณีแซนโฌนตาบ้านจันรจจ์ ตำบลตาอุด อำเภوخันธ์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โดยรวมทุกด้าน รูปแบบ วิธีการ พิธีกรรม ขั้นตอน ส่วนประกอบ บทบาทและ การถ่ายทอดแซนโฌนตา กับด้านการมีส่วนร่วม ด้านกิจกรรม ด้านการปลูกจิตสำนึก ด้านองค์ความรู้ ด้านการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ด้านประเพณี ด้านการอนุรักษ์และด้านการพัฒนา โดยรวมและรายด้านสูงทุกด้าน จึงส่งผลให้โดยรวมอยู่ระดับสูง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสิ่งที่บ้านจันรจจ์ยังคงรักษาไว้และสืบทอดกันในประเพณีแซนโฌนตา ได้แสดงรูปแบบประเพณี วิธีการประเพณี ขั้นตอนพิธีกรรม ส่วนที่นำมาเป็นองค์ประกอบเป็นสิ่งที่มิในท้องถิ่นและให้ลูกหลานได้ช่วยกันทำ จึงมีบทบาท มีส่วนร่วมและเป็นกระบวนการถ่ายทอดกัน สามารถอธิบายได้ถึงร้อยละ 79.80 ตามตารางที่ 3 สอดคล้องกับแนวคิดอาภรณ์ รัชไชย (2560) ได้กล่าวถึงภูมิปัญญาชาวบ้าน คือความรู้ของชาวบ้านซึ่งได้มาจากประสบการณ์ และความเฉลียวฉลาดของชาวบ้าน รวมทั้งความรู้ที่สั่งสมมาแต่บรรพบุรุษ สืบทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง ระหว่างการสืบทอดมีการปรับ ประยุกต์และเปลี่ยนแปลง จนอาจเกิดเป็นความรู้ใหม่ตามสภาพการณ์ทางสังคมวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับแนวคิดชัยวัฒน์ สุธิธิรัตน์ (2553) กล่าวถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น ว่าเป็นระบบของวัฒนธรรมที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันระหว่างวัฒนธรรม ประกอบด้วย 3 ระบบ คือ เป็นเรื่องระบบคุณค่า ที่รวมศีลธรรม จิตวิญญาณความเป็นมนุษย์สร้างสรรค์แสดงออก เป็นเรื่องภูมิปัญญา ที่ครอบคลุมวิถีคิดของสังคม และอุดมการณ์อำนาจ ที่เป็นเรื่องของศักดิ์ศรีและสิทธิต่างในการสร้างพลังให้เกิดการเรียนรู้ สร้างสรรค์ สร้างและถ่ายทอดได้ และสอดคล้องกับวิจัยพระนัต จารุณณู (ยี่รัมย์)

สงวน หล้าโพทัน และพระครูวินัยธร ธรรมรัตน์ เขมธโร (2564) ได้ศึกษาวิเคราะห์ความเชื่อ และพิธีกรรมในการทำบุญแขนโฌนตาของชาวจังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่า ความเชื่อ และพิธีกรรมในการทำบุญในพระพุทธศาสนา นั้นคือพฤติกรรมที่มนุษย์ถือปฏิบัติตามความเชื่อ ความศรัทธาต่อศาสนาของตนที่มีการปฏิบัติสืบทอดต่อกันมาจนกลายเป็นพิธีกรรมปฏิบัติทาง ศาสนา ถือว่าเป็นกิจกรรมบูชาหรือการปฏิบัติพิธี พิธีกรรมเหล่านั้นส่วนมากจะสัมพันธ์กับวิถี การดำรงชีวิตประจำวัน มี 3 ลักษณะ ได้แก่ (1) การจัดในบริเวณบ้านของตนเอง (2) การจัดใน ชุมชนเพื่อประกอบพิธีกรรม (3) การจัดการทำบุญในวัดเพื่ออุทิศส่วนกุศลตามแบบทาง พระพุทธศาสนามีขั้นตอน ได้แก่ (1) การสื่อสารถึงลูกหลานเพื่อบอกกล่าวล่วงหน้า (2) การ กำหนดสถานที่ประกอบพิธี (3) เตรียมสิ่งของเพื่อเซ่นไหว้ (4) ไปทำบุญที่วัดเพื่ออุทิศส่วนกุศล แก่ผู้ล่วงลับไป

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมแขนโฌนตา กับ การส่งเสริมอนุรักษ์ประเพณีแขนโฌนตาบ้านจันนรงค์ ตำบลตาอุด อำเภอชุมพวง จังหวัดศรีสะเกษพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมแขนโฌนตากับการส่งเสริม อนุรักษ์ประเพณีแขนโฌนตาบ้านจันนรงค์ ตำบลตาอุด อำเภอชุมพวง จังหวัดศรีสะเกษโดยรวมมี ความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง เท่ากับ .882 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผู้วิจัยมี ข้อเสนอแนะในนำผลการวิจัยไปใช้และการวิจัยครั้งต่อไป ประกอบด้วย 1. ข้อเสนอแนะในการนำ ผลการวิจัยไปใช้ ประกอบด้วย 1.1 ควรมีการบันทึก การถ่ายทอดการสื่อสารต่างๆ ในกรรมวิธี ที่ส่งเสริมวิธีประเพณีแขนโฌนตา 1.2 การปลูกจิตสำนึก บทบาท มีส่วนร่วม มีการจัดกิจกรรม ต่าง ๆ เช่น การประกวด การมีรางวัลชักจูงใจให้เกิดสำนึกรักถิ่น รุนสู่รุ่น การอบรม การ ถ่ายทอดให้ตระหนักถึงคุณค่าและความภูมิใจในประเพณีแขนโฌนตา 1.3 ควรมีการจัดอนุรักษณ์ให้เป็นลายลักษณ์อักษร ทำเป็นหลักสูตรท้องถิ่นให้สถาบันการศึกษาได้เรียนรู้ ครอบครัว มีการเล่าให้ลูกหลานฟัง ประวัติความเป็นมา กิจกรรมในครอบครัวตลอดเวลา 2. ข้อเสนอแนะ ในการวิจัยครั้งต่อไป 2.1 ควรทำการวิจัยเปรียบเทียบและวิเคราะห์ SWOT เรื่องแขนโฌนตา ทั้งจังหวัดศรีสะเกษและจังหวัดอื่น ๆ ที่มีประเพณีแขนโฌนตา 2.2 ดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้เครื่องมือแบบสัมภาษณ์เชิงลึก และการฝังตัวใช้ชีวิตร่วมกับชาวบ้านจันนรงค์ก่อน-

ระหว่าง-หลังช่วงประเพณีแซนโฌนตา 2.3 ขยายการวิจัยในพื้นที่อื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบหรือเพิ่มข้อมูลให้ชัดเจนเรื่องแซนโฌนตาทั้งจังหวัดศรีสะเกษ

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม. (2559). วัฒนธรรม วิถีชีวิต และภูมิปัญญา. กรุงเทพมหานคร: รุ่งศิลป์การพิมพ์ (1977).
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2553). การจัดการเรียนรู้แนวใหม่. นนทบุรี: สหมิตรพรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- ที่ทำการผู้ใหญ่บ้านบ้านจันนรงค์. (2568). ข้อมูลพัฒนาหมู่บ้านจันนรงค์. บ้านจันนรงค์: จังหวัดศรีสะเกษ.
- นันทวัช นนารณ. (2560). ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณค่าแห่งวิถีชีวิต วัฒนธรรม เพื่อการศึกษาที่ยั่งยืน. วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์, 12 (34), 17–26.
- บุญยเสนอ ตรีวิเศษ. (2564). พิธีบุญถือบิณฑ (พิธีช้อนกันเบ็ญ) ของชาวเขมรถิ่นไทยและชาวเขมรกำพูชา: จุดร่วมของความเชื่อและจุดต่างทางอุดมการณ์. วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์, 8(2), 166- 185.
- พระครูกิตติพิพัฒน์ (ดวง กิตติปัญญา). (2562). แนวทางการส่งเสริมประเพณีบุญแซนโฌนตาคนไทยเชื้อสายเขมรบ้านสว่าง ตำบลศรีสว่าง อำเภอโพธาราม จังหวัดร้อยเอ็ด. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสนมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระนัด จารุณโณ (ยี่รัมย์), สงวน หล้าโพทนัน และ พระครูวินัยธรรมรัตน์ เขมธโร. (2564). การศึกษาวิเคราะห์ความเชื่อและพิธีกรรมในการทำบุญแซนโฌนตา ของชาวจังหวัดสุรินทร์. วารสารวิชาการ มจร บุรีรัมย์, 6(2), 301 - 315.
- เมธาวี ศิริวงศ์. (2556). ประเพณีประดิษฐ์กับการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม กรณีศึกษา งานเทศกาลประเพณีแซนโฌนตา อำเภออุษันต์ จังหวัดศรีสะเกษ. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิลาวัณย์ ประवासุข, คณินนิตย์ ไสยโสภณ และ บุญยัง หมั่นดี. (2560). การพัฒนาศิลปะการแสดงจากพิธีกรรมแซนโฌนตากลุ่มชาติพันธุ์ไทยเขมรในจังหวัดสุรินทร์. วารสารวิชาการมยสาร, 15(1), 145 – 156.

ศศิวิมล กาหลง, วิภาวณี เพื่อกบัวขาว, ยโสธรา ศิริภาพระภากร, สาโรช เพื่อกบัวขาว, พนิต ศรประดิษฐ์ และ สุริยา คลังฤทธิ์. (2567). บูรณาการคำสอนทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในประเพณีแซนโฌนตากับหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551. วารสาร มจร เพชรบุรีปริทรรศน์, 7(3), 249 – 265.

สารณี ขาวดี. (2559). ประเพณีแซนโฌนตา: การสืบทอดและการดำรงอยู่ในบริบทพื้นที่ดั้งเดิม. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, 7(2), 131–163.

Walter, W. (1971). *Social Policy Research and Analysis: The Experience in The Federal Social Agencies*. New York: American Elsevier Publishing Co.